

” ” “

Een katholieke vrouw vertelt in een interview.

Als ik deelneem aan een werkgroep van de parochie, dan doe ik dat vooral omdat de mensen me aanspreken en inspireren.

Wat de kerk betreft, even kort door de bocht, ze vervreemdt van mensen.

Er is geen aandacht voor mensen en in het bijzonder voor vrouwen.

Bij onze parochie valt het nog mee.

Ik weet niet wie dit beleid bepalen, maar ik heb geen goed gevoel over waar dit naar toe gaat.

Het lijkt killer te worden, ik kan het onvoldoende duiden.

Ik weet er te weinig van, maar zo komt het op mij over.

Het doet niets af aan mijn geloof, aan mijn contact met God en mijn levensovertuiging.

Ik word wel kritischer op de kerk en heb veel vragen die niet beantwoord worden.

Moet ik daar iets in gaan doen, denk ik weleens, maar ik weet niet waar ik zou moeten beginnen....

In al die eeuwen dat de kerk bestaat zullen er van tijd tot tijd vrouwen, maar ook mannen geweest zijn die haar dit na zouden kunnen zeggen.

Hoe was dat voor de vrouwen in de eerste eeuwen? En hoe was het in de jonge kerk?

Er is door theologen(vrouwen vaak voorop, maar ook mannen) onderzoek naar gedaan.

Veel onderzoeksmateriaal is er niet.

We kunnen de bijbelse verhalen gebruiken maar moeten meer weten over de context.

Die vinden we in buitenbijbelse verhalen/ geschiedschrijving/ kerkgeschiedenis.

We concentreren ons vanavond op een reisverhaal van Paulus en een klein stukje uit één van zijn brieven.

De eerste lezing geeft een korte impressie van Paulus' verblijf in Korinthe.

Laten we er vanavond een kijkje nemen.

Een havenstad in Griekenland. Een stad op het kruispunt van handelswegen.

Er wonen niet alleen Grieken, maar ook Romeinen uit zeer uiteenlopende delen van het rijk.

Een groot aantal Joden heeft zich eveneens in die stad gevestigd.

Bijvoorbeeld het echtpaar Aquilla en Priscilla.

Paulus sluit vriendschap met hen. Zij zijn ballingen verdreven uit Rome.

Als zij niet ook Jezus als de Messias zouden belijden zou die vriendschap geen kans gemaakt hebben.

Zij werken samen. Priscilla doet voluit mee.

Multicultureel en multireligieus was Korinthe zouden wij zeggen.

Bij opgravingen zijn er oosterse heiligdommen gevonden.

Centraal stond de grote tempel van Afrodite, de Griekse godin van de liefde. Meer dan duizend mensen hadden zich aan deze godin gewijd en bedreven in de tempel gewijde prostitutie.

En er zal in deze havenstad ook nog wel een gewone 'rosse buurt' zijn geweest.

De gemeente is een afspiegeling van de bevolking van de stad.

De gemeente bestond dan ook uit heel verschillende mensen.

We kunnen dat uit Paulus' brieven aan deze gemeente opmaken.

Armen en rijken/ Joden en Grieken, Romeinen- ex- hoerenlopers, ex-afgodendienaars. Je kunt die gemeente wel heel kleurrijk noemen.

Er zijn dan ook nogal wat meningsverschillen, niet alleen over de vorm, maar zeker ook over de inhoud.

Waar gaan de problemen over? Het avondmaal/het al of niet eten van offervlees, vlees dat aan de goden is gewijd/ de gaven van de geest/ profetie en tongentaal/ het huwelijk/ de voorganger en er worden machtsspelletjes gespeeld.

De gemeente van Korinthe lijkt nu niet bepaald op de ideale gemeente van de begintijd.

Maar in die gemeente werken Paulus, Aquilla en Priscilla schouder aan schouder.

En als Paulus hen brieven schrijft, dankt hij God altijd uitvoerig voor de gemeente.

Als later Apollos naar Korinthe komt en andere accenten legt dan Paulus. onderwijzen Priscilla en Aquilla hem. Deze keer Priscilla voorop. Zij wijzen hem de weg in die nieuwe wereld. Geloofsgesprekken.. onder leiding van een vrouw en een man.

Je vraagt je af hoe het mogelijk is dat deze Paulus later schrijft dat vrouwen in de gemeente moeten zwijgen.

Zij zouden moeten zwijgen en als ze iets willen leren dat thuis aan hun mannen moeten vragen.

Hele discussies zijn hierover geweest, de eeuwen door.

Nu is het maar zeer de vraag of Paulus deze verzen geschreven heeft.

Als we zorgvuldig lezen doorbreken deze verzen Paulus' schrijven over profetie en tongentaal in de bijeenkomsten.

Op goede gronden wordt dan ook aangenomen dat zij niet van Paulus zijn, maar later toegevoegd.

Waar en wanneer is natuurlijk de vraag.

In de tijd van de Kerkvader Tertullianus doen een aantal vrouwen een beroep op de Handelingen van Paulus en Thecla (een buitenbijbels geschrift).

Zij willen verdedigen dat ook vrouwen naar het voorbeeld van Thecla het recht hebben om te onderrichten en te dopen.

Tertullianus reageert negatief op hun verzoek en zegt daarbij dat dit geschrift ten onrechte op naam van Paulus staat.

Hij blijft erbij dat vrouwen in de samenkomsten moeten zwijgen, maar geeft wel toe dat Paulus toestond dat vrouwen profeteerden.

Tenslotte besluit hij dat zij pas na de eredienst de gelegenheid krijgen haar ervaringen met anderen te delen.

En Origines zegt: het is voor een vrouw beschamend, in de gemeente te spreken. Wat zij ook zegt, ook al zegt zij voortreffelijke of heilige dingen – alleen - het komt uit de mond van een vrouw.

Kinderen van hun tijd, ook in de manier waarop zij naar vrouwen keken.

Door de eeuwen heen is de kerk gegroeid en veranderd tegen steeds wisselende sociale en politieke achtergrond.

Veel verschillen van inzicht staken telkens opnieuw de kop op.

De problemen van Korinthe komen ons zeker niet onbekend voor.

We herkennen ze tot in onze tijd. Ook de machtspelletjes.

De kerk is een gebroken gemeenschap, die niet de waarheid in pacht heeft.

Tegelijk is zij ook voor veel mensen van groot belang (geweest).

Mensen, mannen en vrouwen hebben er troost gevonden.

Zij hebben er vormen van gebed geleerd, waarin ze hun hoop, verlangen, hun verdriet en gemis, hun wanhoop en geluk bij God, bij Maria of een andere heilige hebben neergelegd. Zij hebben er nieuwe wegen gevonden.

Zij wisten zich gezien in wat mensen overkomt in een kwetsbaar leven.

Zij werden ook zelf geraakt, ontroerd en uitgedaagd.

Zij beleefden het evangelie van heel wording en bevrijding aan den lijve.

Van evangelie naar dogma is het jaarthema van SOVE

'Vrouwen in de eerste eeuwen' daar gaat het vanavond over.

Uit de beschrijving van Korinthe in die eerste eeuwen blijkt m.i.

hoezeer onze tijd en situatie op die van de mensen in Korinthe lijkt.

Wij leven in een tijd/ land waarin mensen met heel verschillende godsdiensten samen wonen.

Voor velen is geloof onbegrijpelijk en betekenisloos geworden.

Anderen hebben genoeg aan hun leven hier met de kansen op ontplooiing en geluk. Er is een versnipperd religieus landschap.

Vaak hoor je ook dat geloof verdacht en gevaarlijk is.

Het zou de samenleving onder druk zetten en bedreigen.

'Vrijheid, blijheid' is misschien wel de grootste gemene deler.

Maar als je leven op zijn kop staat wordt deze vrijheid een behoorlijke uitdaging voor mensen. Dan doemen de levensvragen op. Hoe kunnen verscheurdheid, twijfel, onzekerheid ooit weer in de buurt komen van verwondering en heelheid?

Kerken lopen leeg... en ik denk niet alleen maar doordat vrouwen er geen plek krijgen of dat er macht wordt misbruikt.

De oorzaak is gecompliceerder en ligt veel dieper.

Maar het maakt wel dat wanneer wij/ mannen en vrouwen geloof waardevol vinden, wij daar ook verantwoordelijkheid voor moeten nemen.

Niet alleen theologen dragen verantwoordelijkheid ook gelovigen, mensen zoals wij hier bij elkaar zitten.

Mannen en vrouwen als een 'tegenover' voor elkaar, elkaar aanvullend, de weg wijzend, bemoedigend.

Het thema is 'van evangelie naar dogma' en wat dat voor vrouwen in de eerste eeuwen betekende.

Een vrouw uit de 21ste eeuw: Christa Anbeek (sinds kort bijzonder hoogleraar aan de VU). Bemoedigt en wijst, wat mij betreft, een weg.

Ook zij ziet de verwarring van de tijd waarin wij leven.

Daarom juist vindt zij dat het goed is terug te grijpen op de dogmatiek.

Niet vanwege gestolde antwoorden. Wel, omdat de dogmatiek de vragen stelt die er toe doen.

Vragen over God, de mens, de kerk. Hoe kunnen wij een weg vinden in deze nieuwe wereld?

Zij raadt aan met deze vragen op zoek te gaan vanuit de kwetsbaarheid van het leven.

Hoe? Door het geloofsgesprek te voeren – taal – elkaar vertellen waar we zijn , zorgvuldige taal. De leiding van de kerk met de mensen.

Verhalen vertellen is belangrijk, maar ook wat we niet kunnen zeggen geeft inzicht. (datgene wat ons ontroert en raakt, verbeelding, muziek)

Dat gesprek niet alleen voeren met elkaar maar ook met de tradities.

Geloof is ontstaan uit een zoektocht om te midden van kwetsbaarheid en lijden tot werkelijk leven te komen.

Leven waar in verbondenheid, solidariteit maar ook eigenheid belangrijk is.

Wij leren van vorige generaties.

De vraag is ook: Hoe kunnen we in onze tijd onze (geloofs)gemeenschappen opnieuw zo organiseren dat kwetsbaar leven beschermd wordt?

Dat leven van mensen, mannen en vrouwen optimaal tot bloei komt.

Dat is nog niet zo eenvoudig. De kerk is een gebroken gemeenschap.

Het evangelie is er voor vrouwen, mannen en kinderen in de kerk in de loop van de eeuwen soms zoek geraakt.

Terwijl het uit de mond van Jezus voor mensen voluit geklonken heeft.

Hoe vinden wij nieuwe wegen?

Jezus beloofde zijn leerlingen, degenen die Hem wilden volgen dat zij niet als wezen achterblijven.

Het is de geest van God die hem leidde in leven, sterven en nieuw begin.

Die ook ons leven geeft, aan de enkeling en aan de gemeenschap. (in het hebreuws ruach-vrouwelijk/ pneuma-onzijdig/ spiritus-mannelijk)

Het is de werking van God in het hier en nu, aanwezig en toch ongrijpbaar.

Zij waait waarheen ze wil, trekt zich van scheidsmuren niets aan.

Zij maakt zacht wat verhard is, wanneer wij ons voor haar openen en ons afvragen of ook wij zelf geen machtsspelletjes spelen?

Zij verwarmt wat verkild is, wanneer wij kil geworden zijn. Zij is de trooster.

Zij vervult het donkere hart, zonder hoop met licht op het pad.

Dat wij ons voor haar openstellen!

Wil van Egmond